

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

93. Quando Inquisitores debeant facere abiurare reos publicè, vel secreto?
Et pro praxi huius quæstionis adducuntur diversi casus in textu huius
Resolutionis. Et tandem explanatur, quod Hæreticus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Deus. Alia est erronea, quæ est contraria veritati fidei, sed non ita clarè ex defectu evidentis testimoniij quo illud probetur, & in hoc sunt gradus. In primo gradu sunt propositiones contrariæ conclusioni Theologicæ illatæ per evidentem consequentiã ex fidei principiis, ut ista: Christus non est risibilis: imò ista sunt proximæ hæreses. In secundo gradu sunt propositiones contrariæ doctrinæ Catholice universaliter edoctæ in Ecclesia, ut ista: Monachi suo labore tenentur victum comparare, orationes applicatæ per Prælatos, & Religiosos pro aliquo specialiter, non plus illi profunt, quàm si in communi pro eo offerrentur. In tertio gradu sunt propositiones contrariæ doctrinæ, de qua sapientes vehementer censent quòd sit veritas fidei. In quarto gradu sunt propositiones, quæ juxta sententiam probabilem, & quasi necessariam judicantur contrariari alicui veritati fidei, ut ista: Pueris in baptismo non datur gratia, quæ videtur contrariari isti veritati de fide, pueri mundantur in Baptismo à peccato originali. Alia est propositio sapiens hæresim, quæ licet possit habere bonum sensum, tamen ex circumstantiis temporum & personarum habet saporem hæresis: ut ista propositio, Fides justificat, in D. Paulo, est catholica, & prolata à Lutheranis, tenente solam fidem sine charitate justificare, sapit hæresim. Alia est propositio malè sonans, & parum aurium offensiva, de quo non datur certa regula, sed arbitrio sapientum relinquitur: ut ista: Imperatores errantur dotando Ecclesias bonis suis: Magisteria sunt vana gentilitate introducta. Alia est propositio temeraria, ut pote asserens aliquid contra communem Ecclesiæ opinionem sine magna auctoritate: ut quòd Beatissima Virgo non sit in Cætum cum corpore assumpta. Alia est propositio scandalosa, quæ licet possit habere bonum sensum, tamen generat scandalum in audientibus. Hæc ille.

4. Verùm pro coronide hujus resolutionis adverte cum Michaële Zano in *director. Theolog. tom. 2. præc. 1. cap. 6. quæst. 44.* quòd quamvis Concil. Trident. sæpe dicat Episcopos contra pronunciantes supradictas propositiones, videlicet erroneas, temerarias, &c. procedere debere, per hoc non admittit delegatam potestatem inquirendi contra ipsos ab Inquisitoribus, quia Delegatus est major Ordinarius, & Concilium respexit duo. Primò quòd ubique sunt Episcopi, in multis autem civitatibus non sunt Inquisitores, & ideo voluit hoc Episcopis proponere, ut ipsi sciant, quòd ubi non sunt Inquisitores, ad eos pertinet contra tales procedere. Secundò, quia Episcopi ut Ordinarii contra tales inquirent, & Inquisitores ut delegati, & causæ fidei ab utroque communiter definiuntur, & ideo cum tales causæ faciant ad fidem, quoniam ex inordinatis propositionibus incurritur hæresis, ideo loquendo de Episcopo intelligitur quoque esse loquutum de Inquisitore. Hæc Zanardus, quæ sunt valde notanda pro casu simili.

RÉSOL. XCIII.

Quando Inquisitores debeant facere abjurare reos publicè, vel secreto?

Et pro praxi hujus questionis adducuntur diversi casus in textu hujus Resolutionis.

Et tandem explanatur, quòd Hæreticus mentalis non indiget Inquisitorum absolutione. Ex part. 4. tract. 8. Resol. 81.

Sup. hoc inf. §. 1. **I**rcæ præsens dubium in Instructione Hispaniensi anno 1484. num. 5. sic habetur. [Item 33. §. Nota determinaron que los dichos Inquisidores a las personas, que vinieren confesando sus errores segun dicho es, y devieren ser reconciliados a la union de la sancta

Madre Yglesia, les hagan abjurar sus errores publicamente quando los huvieren de reconciliar, y les deven injungir penitencias publicas segun su alvedrio y preger ulando con ellos de misericordia y benignidad, quando con buena conciencia se podrá hazer, y no deven recibir a ninguno à abjuracion y pena secreta salvo si el pecado fuere tan oculto que no lo supo otra alguna persona; ni lo pudo saber salvo aquel que lo confessa, porque en tal caso podrá qualquier de los Inquisidores reconciliar y absolver secretamente a la tal persona, cuyo error y delicto fue, y es oculto, y no es revelado, ni por otra persona se les podria revelar porque assi es de derecho.]

2. Verùm ad ornatum & intelligentiam supradictorum verborum ibi, [Les hagan abjurar sus errores publicamente,] nota quòd ex text. in cap. ad abolendam. §. præterea, de hæret. abjuratio debet fieri publicè, & ita etiam tenet Barboſa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 9. num. 1. Sanctarellus de hæresi cap. 41. dub. 1. n. 4. Simanca in cathol. instit. tit. 47. num. 8. & 74. & in enchirid. tit. 3. num. 12. Squillacensis tract. de fide Catholice. cap. 29. num. 2. Eymeticus in director. part. 3. rubric. de quarto modo terminandi, &c. num. 128. 167. & 177. ponens formam abjuracionis publicæ, quando abjurans est suspectus de levi, de vehementi, & violentè, & ibi Pegna comment. 42. ubi reddit rationem quare abjuraciones hujusmodi publicè efficiuntur. Vide etiam Decianum in tract. crim. lib. 5. cap. 27. n. 5. ubi declarat quando & quomodo abjuratio dicatur publicè facta. Riminadum lib. 6. consil. 686. num. 150. & sequentem abjuracionem factam secretò non valere, & Rojas singul. 1. num. 16. & 17. cum Delrio in disquis. magic. lib. 5. sect. 12. ver. & hæc abjuratio.

3. Sed licet omnia supradicta sint vera, non est negandum quòd ex causa bene visa Inquisitoribus abjuratio pot. fieri secretò, & ita tenet Zechius in sum. tom. 1. tit. de fide, cap. 11. num. 17. Decianus in tract. crim. lib. 5. cap. 47. num. 7. & cap. 38. num. 6. Rolandus à Valle lib. 3. consil. 63. num. 7. & seq. cum aliis, & quòd legitur de suspectis de hæresi non debeat publicè abjurare, sed privatim in auctoritate Inquisitorum, tenet Simanca in cathol. instit. tit. 1. num. 24. Rojas singul. 1. n. 16. & Pegna in director. part. 3. comment. 40. Sacca de judicio lib. 1. cap. 39. num. 10. Sanctarellus de hæresi cap. 41. dub. 2. n. 4. Verùm hoc in aliquibus criminibus non observatur, & sic contrahentes binas nuptias sunt leviter suspecti de hæresi, & ideo in nostro Tribunali abjurant de levi, attamen dicta abjuratio efficitur publicè.

4. Item ad dilucidationem illorum verborum supradictæ Instructionis ibi, [Salvo si el pecado fuere tan oculto, &c.] Vide Simancam in cathol. instit. tit. 47. num. 24. qui absolurè docet, quòd publicè non debent abjurare qui occultas hæreses spontè confessi sunt. Vide etiam Barboſam & Sanctarellum ubi supra. Non de finem tamen hic adnotare quòd Ioan. Rojas de hæresi. part. 2. num. 274. verba supradictæ Instructionis intelligit de hæresi omnino sua natura occulta, quæ nullo modo naturaliter sciri potuit, nisi per illam confessionem spontaneam, quod aliter est, quando hæresis esset occulta per accidens, quando non solum corde, sed ser occulta per accidens, quando non solum corde, sed voce & corde exterius procedit, videlicet propter defectum probationis ignoratur. Ita Rojas, cujus sententia mihi non placet, nam præsupponit hæreticum mentalem indigere abjuracione & reconciliatione, quod est falsum, nam hæreticus mentalis non indiget Inquisitorum absolutione, ut ex multis probat Simanca in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 8. num. 3. Bonacina in Bulla Cane tom. 3. disp. 1. quæst. 2. punct. 2. num. 2. & 3. & in ceteris alijs penes ipsos.